

Opetuslautakunta	§ 8	30.01.2018
Kaupunginhallitus	§ 65	12.02.2018
Opetuslautakunta	§ 37	20.04.2021
Opetuslautakunta	§ 70	15.06.2021

Opetuslautakunnan vastaus Teijon alueen kyläyhdistykselle Teijon luontokoulun perustamisesta

2412/12.00.02/2017

Opetuslautakunta 30.01.2018 § 8

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Jari Niemelä, jari.niemela@salo.fi, puh. 044 778 2059

Teijon koulu kyläyhdistyksen tuella toteutti vuonna 2016 oppimisympäristön kehittämisprojektin Opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämismäärärahoilla. Tuki käytettiin erilaisiin luontokoulukokeiluihin, kuten kalastuskurssiin, Öron leirikouluun, Valonian luontokoulupäivään, oppimateriaaleihin sekä projektipäällikön palkkaan. Luontokoulutoiminnan toimintamallit tukevat uuden opetussuunnitelman toteutumista.

Teijon Alueen Kyläyhdistys ry nimesi syyskuussa 2017 työryhmän selvittämään mahdollisia jatkotoimenpiteitä koulun kehittämiseksi. Työryhmän johtopäätöksenä oli, että Teijon koulusta voisi tehdä koko Salon kouluverkkoa palvelevan alueellisen Luontokoulun. Teijon alueen Kyläyhdistys ry ehdottaa, että kaupunginhallitus ja yhteistyöryhmä aloittaisivat selvitystyön tekemisen Luontokoulun perustamisesta Teijolle.

Painotetun opetuksen järjestämistä tarkastellaan osana oppimisympäristöselvitystä koko kaupungin laajana kokonaisuutena. Oppimisympäristöselvitystyötä varten kaupunginhallitus on nimennyt työryhmän.

Apulaiskaupunginjohtaja:

Opetuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että erillistä selvitystyötä ja uutta työryhmää ei perusteta tässä vaiheessa, vaan asia tarkastellaan osana oppimisympäristöselvitystä.

Päätös:

Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus 12.02.2018 § 65

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää, että erillistä selvitystyötä ja uutta työryhmää ei perusteta tässä vaiheessa, vaan asia tarkastellaan osana

oppimisympäristöselvitystä.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Opetuslautakunta 20.04.2021 § 37

Valmistelijat: sivistyspalveluiden johtaja Pia Setälä, pia.setala@salo.fi, p. 02 778 4001 ja perusopetusjohtaja Inkeri Lahti, inkeri.lahti@salo.fi, p. 02 778 4688

Kaupunginvaltuusto käsitteli 24.2.2020 § 13 kokouksessaan oppimisympäristöselvitystä, jossa se tarkasteli osana oppimisympäristöselvitystä painotetun opetuksen järjestämistä kaupungissa. Kaupunginvaltuusto päätti, että Salossa jatketaan olemassa olevilla painotetun opetuksen linjoilla eikä uusia painotuksia ole tarkoituksenmukaista lisätä.

Luontokoulujen tavoitteena on tarjota lapsille ja nuorille myönteisiä luontoelämyksiä, herättää kiinnostus ympäröivään luontoon sekä edistää vastuullista elämäntapaa. Luontokoulutoiminta täydentää ja tukee koulujen luonto- ja ympäristökasvatustyötä järjestämällä koululaisryhmille luontokoulupäiviä sekä koulutustilaisuuksia. Kaupunkien ja kuntien opetus- tai ympäristötoimen lisäksi luontokouluja ylläpitävät esimerkiksi erilaiset yhdistykset ja Metsähallituksen luontokeskukset. Toiminnan rahoitus tulee useimmiten kunnilta, metsähallituksen luontokeskukset rahoittaa valtio. Luonto- ja ympäristökoulutoiminnan palveluja voivat tuottaa myös yhdistykset ja yritykset, joilta kunnat ostavat palveluita. Luontokoulu edellyttäisi luonto- ja ympäristökoulujen liiton (LYKE) jäsenyyttä, jonka sertifiointikriteerin mukaisesti vähintään yhden koulun opettajan on oltava pätevä ympäristökasvattaja. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n LUKE-verkostoon kuuluu yli 50 toimijaa.

Teijon Alueen Kyläyhdistys esittää, että Teijon koulu sertifioituu Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry (LYKE) verkoston jäseneksi. Koulun nimi esitetään muutettavan Teijon luontokoulu-muotoon. Vuosina 2021-2023 Teijon koulussa pilotoidaan luontokoulukonsepteja muille Salon kouluille. Jatkossa Teijolla voitaisiin toteuttaa ympäristökasvatusta säännöllisesti kaikille Salon kouluille sekä tarjota maksullista ohjelmapalvelua myös Salon ulkopuolisille kouluille. Virallisestamisesta ei aiheudu kustannuksia kaupungille. Teijon alueen kyläyhdistys palkkaa koululle osa-aikaisen ympäristökasvattajan pilotointivaiheen ajaksi vuosille 2021-2023 ja tutkii mahdollisia rahoitustapoja tästä eteenpäin sekä opinnäytetyöntekijän luontokoulun konseptin rakentamisen tueksi. Luontokoulu edellyttäisi, että ympäristökasvattaja ja Teijon koulun luokanopettaja toimivat samanaikaisopettajina ja miettivät luontoon sopivia toimintamalleja. Koulutuskonseptia tulee pilotoida ja pilottiryhmät tulisi valita muista Salon kouluista.

Salon kaupungin opetuspalveluissa halutaan antaa kaikille perusopetuksen oppilaille mahdollisuus ulkona oppimiseen ja oman asuinympäristönsä

lähiluonnossa liikkumiseen. Perusopetuksessa on jo useamman vuoden ajan laajennettu oppimisympäristöä luokkahuoneen ja koulurakennuksen ulkopuolelle kaikissa kouluissa. Ulkona tapahtuvaan opetukseen tuodaan opittavia sisältöjä eri oppiaineista, joita harjoitellaan toiminnallisien menetelmin koulun lähiympäristössä. Opetuksen lomassa oppilaan luonnossa liikkuminen ja sen havainnointi kehittyy, vaikka opetuksen tavoitteet eivät aina olisikaan ympäristö- ja luonnontietoon sidottuja. Lisäksi oppimisympäristön luokkahuoneen ulkopuolelle laajennetulla toiminnalla tuetaan oppilaiden sosiaalisten taitojen kehittymistä, positiivista luontosuhdetta ja aktiivisen elämän mallia, jossa lähiympäristö nähdään luontevana toimintakenttänä.

Oppimisympäristön laajentamista omaa luokkahuonetta, koulurakennusta tai piha-aluetta laajemmalle alueelle edellyttää myös vuonna 2016 käyttöön otettu perusopetuksen opetussuunnitelma. Perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 mukaan eri oppiaineiden opetuksessa tulisi hyödyntää koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi luontoa ja rakennettua ympäristöä. Salon kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 mukaan opetuksessa käytetään koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja tutustutaan omaan lähiympäristöön. Perusopetuksessa halutaan mahdollistaa koulujen ja ulkopuolisten tahojen yhteistyötä sekä antaa kouluille mahdollisuus profiloitua. Tämä ei edellytä uusia painotteisia kouluja tai opetusryhmiä. Koulu voi halutessaan profiloitua ulkopedagogiikkaa hyödyntäväksi toimintakulttuuriltaan. Koulu kirjaa vuosittain työsuunnitelmaansa painopisteet, arvot ja yhteistyön koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Lisäksi koulu kirjaa vuosittain monialaisen oppimiskokonaisuuden, joka voi olla koulun painopisteiden mukainen ja mahdollistaa oppiainerajat ylittävät eheyttävät oppimiskokonaisuudet. Näin ollen edellytykset Teijon koulun ja Teijon Alueen Kyläyhdistyksen yhteistyölle ovat olemassa.

Sivistyspalveluiden johtaja:

Kyläyhdistys voi olla kehittämässä Teijon koulun toimintakulttuuria yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa. Luontopainotteisen opetuksen kehittäminen on tavoiteltava asia, mutta opetuksen järjestäjänä sivistyspalveluissa ei ole perusteltua käynnistää uutta painotettua opetusta ja siten taloudellisesti resursoida siihen. Kaupunki ei sitoudu taloudellisesti, eikä henkilöstöresurssein ylläpitämään luontokouluun liittyvää toimintaa.

Päätös:

Marianne Bonn ehdotti, että; kun Teijon koulu on sertifioitu Lyke-verkoston viralliseksi toimintakeskukseksi, niin Teijon koulu voi käyttää nimeä Teijon luontokoulu. Teijon kyläyhdistys voi jatkaa Teijon koulun kehittämistä yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa luontokoulun sertifikaatin edellytysten mukaisesti. Kaupunki ei kuitenkaan sitoudu taloudellisesti, eikä henkilöstöresurssein ylläpitämään luontokouluun liittyvää toimintaa mutta tarjoaa muille Salon koululle mahdollisuutta osallistua Teijon luontokoulun toimintaan omien toimintasuunnitelmiensa puitteissa.

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Sanna Lundström ehdotti, että asia lähetetään uudelleen valmisteltavaksi ja selvitetään, kenellä on asiassa päätösvalta hallintosäännön mukaan. Marianne Bonn kannatti ehdotusta.

Opetuslautakunta päätti yksimielisesti lähettää asian uudelleen valmisteltavaksi.

Opetuslautakunta 15.06.2021 § 70

Valmistelija: sivistyspalveluiden johtaja Pia Setälä, pia.setala@salo.fi, p. 02 778 4001 ja kaupunginlakimies Antti Mäkelä, antti.makela@salo.fi, 02 778 2302.

Teijon luontokoulun käsittelyn historia

Tammikuussa 2018 Teijon kyläyhdistys esitti, että kaupunginhallitus ja yhteistyöryhmä aloittaisivat selvitystyön Teijon luontokoulun perustamisesta.

Opetuslautakunta esitti kaupunginhallitukselle 30.1.2018 § 8, että asia tarkastellaan osana oppimisympäristöselvitystä eikä erillistä työryhmää perusteta.

Kaupunginhallitus päätti 12.2.2018 § 65, että asia tarkastellaan osana oppimisympäristöselvitystä eikä erillistä työryhmää perusteta.

Kaupunginvaltuusto päätti 24.2.2020 § 13 oppimisympäristöselvityksen yhteydessä, että Salossa jatketaan painotetun opetuksen linjoilla eikä uusia painotuksia ole tarkoituksenmukaista lisätä.

Helmikuussa 2021 Teijon kyläyhdistys ry esitti opetuslautakunnalle, että Teijon koulu sertifioituu Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry verkoston jäseneksi ja Teijon koulun nimi muutetaan Teijon luontokouluksi ja kyläyhdistys palkkaa koululle osa-aikaisen ympäristökasvattajan vuosille 2021-2023. Teijon koulussa pilotoidaan luontokoulukonsepteja ja toimintaa muille Salon kouluille.

Painotteinen opetus Salossa

Kaupunginvaltuusto päätti oppimisympäristöselvityksen yhteydessä 24.2.2020 § 13, että Salossa jatketaan olemassa olevilla painotetun opetuksen linjoilla.

Painotettu opetus Salon kouluissa on seuraava:

Salon perusopetuksessa on mahdollista opiskella 3.vuosiluokalta alkaen painotetusti seuraavilla erikoisluokilla: Alhaisten ja Ollikkalan koulujen kielipainotteiset luokat, Uskelan koulun musiikkiluokat.

Yläkouluissa on mahdollista opiskella kieli, viestintä- ja tietotekniikka,

luonnontieteellis-, matemaattisessa tai musiikkipainotteisessa opetuksessa: Armfeltin koulun LUMA-luokka, Hermannin koulun kielipainotteinen luokka, Moision koulun musiikkiluokat ja medialuokat.

Mikä on luontokoulu?

Luontokoulu tarkoittaa päiväkot- ja koululaisryhmille suunniteltuja ohjelmalveluita, joiden tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen ja koulujen luonto- ja ympäristökasvatusta ja on sidoksissa opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Luontokoulussa opitaan itse tekemällä ja tutkimalla. Luontoa tarkastellaan sekä luonnontieteellisestä näkökulmasta että poikkitieteellisesti, taiteen ja mielikuvituksen keinoin.

Luontokouluopettaja vastaa opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta.

Luontokoulu tukee koulujen ympäristökasvatustyötä järjestämällä lapsille ja nuorille luontokoulupäiviä sekä koulutustilaisuuksia ja kursseja.

Luontokouluopetus tapahtuu pääasiassa ulkona. Luontokoululla voi olla jokin tukikohta tai opetustila. Luontokouluopettaja voi myös liikkua paikasta toiseen, alueen ympäristökohteita opetuksessaan hyödyntäen.

Luontokoulussa työskentelee luonto- ja ympäristökasvatuksen sisältöihin ja toiminnallisiin menetelmiin perehtyneitä asiantuntijoita.

Luontokoulun keskeiset toimintamuodot

- opetuspäivät päiväkot- ja koululaisryhmille
- kurssien järjestäminen ja tilausmyynti kasvattajille
- kummiluokkapäivätoiminta, jossa sama ryhmä käy esim. neljästi opetuksessa ja ryhmän opettaja on saanut taustakoulutusta
- kurssit päiväkotien ja koulujen henkilökunnalle
- väline- ja opasmyynti
- välinelainausta (luupit, mikroskoopit, kiikarit jne.)
- luontokoulu tarvitsee kiinteistön, jossa toimia
- yhdistyspohjalla toimivat luontokoulut toimivat usein kunnan avustuksilla (1-2 henkilön palkkakustannukset + kiinteistön kustannukset)

Luonto- ja ympäristökoulu voi olla myös kiertävää, jolloin toimintaympäristönä on koulujen tai päiväkotien oma lähiympäristö. Näin palvelua voidaan tarjota useamman kunnan alueella, ja toiminta on kustannustehokkaampaa myös kunnille.

Luontokoulun ylläpitäjämuodot

1. Luontokoulu voi olla kaupungin/kunnan ylläpitämä. Luontokoulu voi toimia osana kunnan hallintoa esimerkiksi sivistyspalvelujen alaisuudessa (opetuspalvelut, nuorisopalvelut, museopalvelut. Se voi toimia myös kunnan ympäristötoimen alaisuudessa tai muun hallintokunnan alaisuudessa.

Kaupunki vastaa tällöin kustannuksista.

2. Luontokoulu voi toimia yhdistyspohjaisena.

Se on yhdistyksen ylläpitämä. Yhdistys vastaa luontokoulun taloudesta ja henkilöstöresursseista (luontokouluopettaja/opettajat). Vaatii yhdistykseltä paljon sitoutumista ja taloudellisia resursseja.

Kaupunki voi tukea yhdistyspohjalla toimivaa luontokoulua esim. osallistumalla palkkakustannuksiin ja luontokoulun tilojen vuokra- ja ylläpitokustannuksiin.

3. Luontokoulu voi olla yrityspohjainen.

Kunta/sivistystoimi ostaa siltä palveluja.

Luontokoulun kustannukset

Luontokoulutoiminta on vahvasti opetussuunnitelmaan tai varhaiskasvatussuunnitelmaan sidottua, ja siihen osallistutaan yleensä koulu- tai varhaiskasvatusryhmän kanssa. Toiminnan rahoitus tulee useimmiten kunnilta.

Luontokoulussa työskentelee luonto- ja ympäristökasvatuksen sisältöihin ja toiminnallisiin menetelmiin perehtyneitä asiantuntijoita. Luontokoulu tarvitsee kokopäiväistä henkilökuntaa voidakseen tuottaa palveluja ympäri vuoden päiväkodeille ja kouluille. Luontokoulun toiminta on haavoittuvainen yhdellä asiantuntijalla ja mahdolliset henkilöstön poissaolot ja henkilöstövaihdokset tulisi ottaa huomioon jo toimintaa suunniteltaessa. Teijon koulu on kaksiopeettajainen koulu, jossa opettaja opettaa useampaa luokka-astetta kerralla. Salon kaupunki ei voi edellyttää, että kaupungin virassa oleva opettaja opettaa samanaikaisesti luontokoulun puolella ja on pätevätyöntekijä ympäristökasvattajaksi. Salon kaupungin opettajan virat ovat kaupunkikohtaisia eivätkä ole sidottuja tiettyyn kouluun.

Luontokoulu tarvitsee toimiakseen ympäristökasvattajan (1 -2 henk.), jotta sen toiminta on monipuolista ja voi palvella koko kaupungin kouluja ja päiväkoteja sekä mahdollisesti kaupungin ulkopuolelta tulevia vierailevia ryhmiä sekä kouluttaa myös koulujen ja päiväkotien henkilökuntaa. Yhden työntekijän palkkakustannukset ovat 44 700 €/vuosi ja kaksi työntekijää 89 400 €/vuosi sotuineen).

Lisäksi tulee varata aineet, tarvikkeet ja tavarat, laitehankinnat, palvelut. Luontokoulun tilavuokrat ja tilojen ylläpitokustannukset tulee myös huomioida luontokoulutoimintaa suunniteltaessa. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n esimerkkilaskelmassa yhden työntekijän työllistävän luontokoulun vuosikustannukset olisivat 77 000 euroa vuodessa. Kahden työntekijän luontokoulukustannukset puolestaan 127 000 euroa vuodessa.

Luonto- ja ympäristökoulun käynnistämiseen voi hakea hankeavustusta esimerkiksi säätiöiltä tai ympäristöministeriön ympäristökasvatuksen hankeavustuksista. Hankkeeseen kannattaa sisällyttää toiminnan vakiinnuttaminen.

Yhteenveto:

Yhteenvetona voidaan todeta, että luontokoulujen taustat vaihtelevat paljon ja niitä hallinnoivat ja ylläpitäjät eri tahot. Monet luontokoulut toimivat jonkinasteisen "luontotalon/keskuksen" yhteydessä ja niissä on usein myös opetusta ja ympäristökasvatusta tukevia näyttelyitä. Osalla luontokouluista ei ole toimitiloja, vaan niiden opettajat kiertävät kouluissa ja päiväkodeissa järjestämässä luontokoulupäiviä. Osa luontokouluista keskittyy leirikoulutoimintaan.

Myös luontokoulujen rahoitus vaihtelee paljon. Noin puolet on pysyvästi rahoitettu kuntien taholta, osa toimii hankerahoituksella tai muutama yrityksenä. Nuorisokeskuksissa toimivat luontokoulut saavat rahoituksensa valtiolta.

Salon kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan opetuksessa käytetään ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja tutustutaan omaan lähiympäristöön. Salon perusopetuksen koulut voivat halutessaan profiloitua esim. Teijon koululla on mahdollisuus profiloitua ulkopedagogiikkaa hyödyntäväksi toimintakulttuuriltaan. Koulut kirjaavat vuosittain työsuunnitelmiinsa painopisteet, arvot ja yhteistyön koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Lisäksi koulu kirjaa vuosittain monialaisen oppimiskokonaisuuden, joka voi olla koulun painopisteiden mukainen ja mahdollistaa oppiainerajat ylittävät eheyttävät oppimiskokonaisuudet.

Päiväkotia ja koululaisryhmille suunnattu koko kaupunkia palveleva luontokoulu on tavoiteltava asia, jonka edellytyksiä ja toteutumista tulisi tarkastella kaupungin strategiatyön yhteydessä.

Lopuksi

Asiaan on pyydetty kuntaliiton lakineuvonnan tulkintasuositusta; sen perusteella hallintosäännössä määritelty toimivalta kattaa tältä osin perusopetuslain alaisen toiminnan, johon voidaan lukea mukaan muu toiminta, jolla täytetään paikallisesti noudatettavan opetussuunnitelman oppimissisältöjä. Yksityisestäkin sertifioitu luontokoulu voidaan kytkeä perusopetuslain muuhun toimintaan, jolloin perusopetuksen järjestäjälle jää vastuu koko toiminnasta ja sen sisällöistä.

Kaupunginvaltuusto päätti 24.2.2020 § 13 oppimisympäristöselvitystä käsitellessään kaupungin kouluverkosta ja että Salossa jatketaan olemassa olevilla painotetun opetuksen linjoilla eikä uusia painotuksia ole tarkoituksenmukaista lisätä. Kaupunginvaltuuston lainvoimaisesta päätöksestä on kulunut aikaa runsas vuosi. Kyseiseen asiaan liittyvät olosuhteet eivät ole päätöksen jälkeen muuttuneet olennaisesti.

Luontokoulu toimii jo Teijon Kyläyhdistyksen perustamana. Kaupunki ei tällä hetkellä avusta rahallisesti tai henkilöresurssein luontokoulun toimintaa, joten toimintaan ei ole perusopetuksen näkökulmasta katsottuna muuta sidosta, kuin koulun tilojen käytön tarjoaminen vastikkeetta luontokoulun käyttöön.

Sivistyspalveluiden johtaja:

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 24.2.2020 § 13 oppimisympäristöselvitystä käsitellessään päättänyt kaupungin kouluverkosta ja että Salossa jatketaan olemassa olevilla painotetun opetuksen linjoilla eikä uusia painotuksia ole tarkoituksenmukaista lisätä. Kaupunginvaltuuston päätös on lainvoimainen.

Opetuslautakunta merkitsee asian tiedoksi ja katsoo asian loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kirsi-Maria Jokinen ehdotti, että opetuslautakunta yksimielisesti hyväksyy Teijon luontokoulun osaksi Teijon koulun toimintaa. Salon kaupunki tukee luontokoulun toimintaa tekemällä yhteistyötä Teijon Alueen Kyläyhdistys ry:n (TAKY) kanssa toiminnan vakinaistamiseksi, mutta ei tue luontokoulua taloudellisesti eikä muuta luontokoulun opetusta painotetuksi opetukseksi. Salon kaupunki ja TAKY voivat molemmat hyödyntää luontokoulun brändiä asukasmarkkinoinnissa. Opetuslautakunta kannustaa salolaisia kouluja ja varhaiskasvatusyksiköitä osallistumaan luontokoulutoimintaan jo pilotointivaiheessa 2021–2023.

Marianne Bonn, Markku Oksanen ja Antti Olkinuora kannattivat tehtyä ehdotusta.

Opetuslautakunta hyväksyi Jokisen ehdotuksen yksimielisesti.